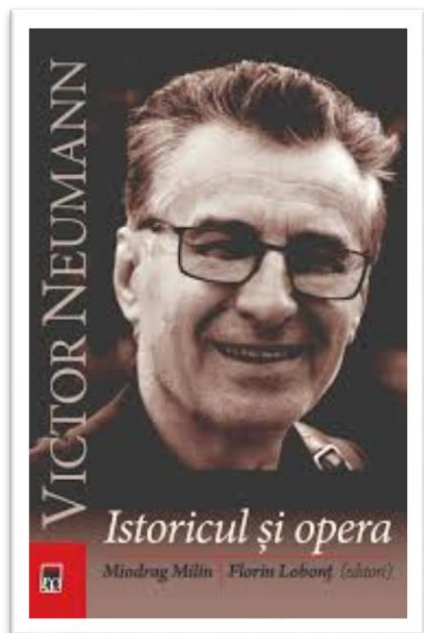

Miodrag Milin, Florin Lobonț, coord., *Victor Neumann. Istoricul și opera*, București, Editura RAO, 2018, 222 p.

Volumul *Victor Neumann. Istoricul și opera*, apărut de curând la editura RAO, este o lucrare polifonică în care portretul omului de cultură se construiește din mai multe perspective. Cei doi editori, Miodrag Milin și Florin Lobonț, încadrează prin prefață și postfață tabloul unei inteligențe vii, preocupate de reinterpretarea și rescrierea istoriei, de provocările prezentului, de viața cetății. Pentru cititorul grăbit care dorește doar un răspuns la întrebarea „Cine este Victor Neumann?” există un curriculum vitae foarte detaliat, respectiv o selecție de aprecieri ale activității acestuia făcute de importanți oameni de cultură.

În prefață scrisă de Miodrag Milin avem principalele momente ale carierei lui Victor Neumann. Sunt prezentate lucrările cele mai importante, *Tentația lui Homo Europaeus*,

Neam, Popor sau Națiune. Despre identitățile politice europene, Interculturalitatea Banatului, Istoria României prin concepte. Perspective alternative asupra limbajelor social-politice și Istoria Banatului, fiecare dintre ele devenind cărți-reper pentru o nouă reflecție asupra istoriei. Relevanța și originalitatea cercetărilor este scoasă în evidență prin prezentarea opiniilor colegilor de breaslă, printre care se numără Răzvan Theodorescu, Bogdan Murgescu, Andrei Cornea, Adrian Cioroianu, Alexandru Zub, Maria Todorova și alții.

Dar cel mai bine se prezintă în fața cititorului autorul însuși: „Mă caracterizează interesul pentru științe și arte, dar mai ales curiozitatea de a înțelege complexitatea naturii umane. Îmi rețin atenția cuvântul rostit sau scris, limbajul, comportamentul. Mă atrage tot ceea ce este nou în materie de metodologie. Îmi place să gândesc pe cont propriu”. Cele șase interviuri din perioada 2003-2017, preluate din publicații centrale, dezvăluie preocupările intelectuale diverse ale istoricului, profesorului, omului de cultură, cetățeanului Victor Neumann. Fiecare discuție este o ocazie de a explica, de a reflecta asupra unor probleme ale istoriei României, asupra provocărilor pe care le are societatea actuală, asupra modului în care istoria ca știință trebuie să-și adapteze metodologia și trebuie să se reinventeze.

Homo Europaeus este protagonistul favorit al operei lui Victor Neumann. Născut în epoca luminilor, acesta este rațional, interogativ, critic, deschis experiențelor noi și implicat în viața cetății: „Căutarea și creația sa intelectuală fac posibile descoperirile științifice și tehnice, revoluția industrială, îmbunătățirea condițiilor de viață. Apoi, revoluția politică și administrativă. Noi suntem astăzi produsul direct al lui Homo Europaeus născut și multiplicat de secolul luminilor.” Este omul educat în spiritul toleranței, al multiculturalității, al recunoașterii și respectării celui alt. Or Banatul este un exemplu al acestei dimensiuni europene a culturii române. Dincolo de prezentările bine documentate ale acestei bogății culturale și istorice bănățene, amintirile biografice descriu cu nostalgie și căldură o regiune multilingvă, multietnică și multiconfesională în care conviețuirea, care însemna colaborarea și cunoașterea celui alt, era o normalitate. În acest context este dezvoltat conceptul de „identitate multiplă”, o identitate originală, asumată, în care se regăsesc moștenirile culturale ale tuturor grupurilor cultural-lingvistice care alcătuiesc melting pot-ul bănățean. Lugojul copilăriei, apoi Timișoara, sunt exemple de civilitate urbană, de depășire a granițelor confesionalo-etnice în favoarea conlucrării în interesul comunității, o tradiție pe care locuitorii de astăzi sunt chemați să o continue.

Însă istoricul trebuie să studieze, să înțeleagă și să explice modul cum a evoluat societatea românească, astfel încât este necesară o privire critică, nouă, iar clarificarea conceptelor este cu atât mai necesară. Construirea națiunii române pe baza modelului german al etno-națiunii este vizibilă și astăzi în modul în care societatea românească se adaptează Europei moderne. Interviuul *Regăsirea de sine și întâlnirea cu Europa* pune în discuție și contribuția intelectualilor în dezvoltarea societății, rolul educației în formarea cetățeanului, raportul dintre individ și colectivitate. De altfel, sistemul universitar românesc este tema unui alt interviu intitulat *Universitățile sunt nuclee de dezvoltare profesională* în care profesorul Victor Neumann vorbește despre schimbarea viziunii asupra educației, despre colaborarea obligatorie dintre instituțiile universitare românești cu cele din afara țării. Schimbul permanent de idei va contribui la redefinirea valorilor, la depășirea prejudecăților și a diverselor limitări.

Implicarea în viața cetății este obiectul ultimului interviu dedicat proiectului Timișoara, capitală culturală europeană. Prezentând proiectul și conceptul pe care s-a bazat acesta, Victor Neumann se dovedește deopotrivă un spirit critic, obiectiv, și un entuziast, încrezător în valoarea proiectului. Acesta este un prilej de concretizare a ideii de implicare și responsabilitate civică pe care profesorul și istoricul le promovează prin activitatea sa științifică și didactică.

În postfața intitulată *Gândirea istorică între fapte și concepte*, Florin Lobonț evidențiază contribuțiile inovatoare ale lui Victor Neumann în domeniul științific, apreciază spiritul analitic și abordarea interdisciplinară puse în slujba înțelegerii istoriei și a fenomenelor sociale. Și, ca un admirator al Iluminismului, Victor Neumann

înțelege să părăsească izolarea Castaliei pentru promovarea cetății: „Acest efort, desfășurat nu doar în lucrări științifice, ci și în presa culturală și în mijlocul comunității, în fața publicului larg, reprezintă o fațetă importantă a implicării și educării civice a publicului și a contribuției lui Victor Neumann ca istoric și ca personalitate publică la recuperarea valorilor și spiritului toleranței, plurilingvismului și deschiderii către celălalt.”

În spațiul limitat de copertile unui volum, cititorului i se creionează portretul unui om de cultură care pune lucrurile în mișcare, care îndeamnă la reflecție, la reinterpretare, la spirit critic și deschidere. Iar intelectualul veritabil trebuie să determine evoluția societății în care trăiește.

IULIANA GALEȘ
Universitatea de Vest din Timișoara

